

Basal hygien

Riktlinje inom hälso- och sjukvård, Socialnämnden Gnesta kommun

Beslutsinstans	Socialnämnden
Beslutad	2021-10-27
Senast reviderad	Välj datum
Giltig till	Tills vidare
Dokumentansvarig	Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Diarienummer	SN.2021.62

Innehållsförteckning

Basal hygien i vård och omsorg	3
Föreskrifter	3
Allmänt.....	3
Föreskrift om basal hygien.....	3
För socialförvaltningen gäller följande	4
Avtal om vårdhygien.....	6

Basal hygien i vård och omsorg

Föreskrifter

Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) Basal hygien i vård och omsorg

Se även

Hygienråd för kommunal hälso- och sjukvård i Sörmland. Smittskydd/vårdhygien.

<https://samverkan.regionsormland.se/for-vardgivare/smittskydd-och-vardhygien/>

Vårdhandboken; www.vardhandboken.se

Samarbetsavtal för vårdhygien. Landstinget Sörmland och länets samtliga kommuner, 2014.

Meddelandeblad Nr 2 2015. Socialstyrelsen. Basal hygien inom vård och omsorg

AFS 2018:4 Smittrisker. Arbetsmiljöverket

Allmänt

Att förebygga uppkomst av infektioner och smittspridning är en grundförutsättning för god kvalitet i alla former av vård eller omsorg. Nära kontakt med personer som kan innebära en risk för överföring av smitta förekommer inte bara inom vården utan även vid vissa moment inom omsorgen.

God hygienisk standard innebär att verksamheternas lokaler, utrustning, organisation, kompetens och rutiner är anpassade för att förebygga smittspridning.

Föreskrift om basal hygien

Basal hygien omfattar handhygien och användning av arbetskläder, skyddshandskar och skyddsskläder – d v s åtgärder som alltid ska tillämpas i den direkta vården och omsorgen för att förebygga vårdrelaterade infektioner.

Föreskrifterna (2015:10) ska tillämpas och följas av dem som

- bedriver verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125) eller lagen (2001:499) om omskärelse av pojkar,
- bedriver verksamhet med hemtjänst i ordinärt boende och verksamhet i särskilda boendeformer enligt 5 kap. 5 § eller 7 § SoL, dvs. särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre och bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning samt,
- genomför insatsen bostad med särskild service för barn och bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 8 och 9 LSS.

Det gäller både yrkesmässigt arbete och sådant som genomförs under utbildning, vid det direkta kroppsnära arbetet med en person och vid kontakt med personens kroppsvätskor, kläder eller sängkläder.

Varje verksamhet behöver analysera vilka rutiner som behövs i just deras verksamhet för att uppfylla kraven på basal hygien enligt föreskrifterna.

Det är viktigt att all personal som vistas i vård- eller omsorgsmiljö utför sitt arbete på ett sätt som förebygger risk för smittspridning. Detsamma kan gälla besökare, framför allt om dessa medverkar i vården eller omsorgen om en person.

För socialförvaltningen gäller följande

Vårdgivaren ansvarar för att

- genom ett systematiskt ledningssystem säkerställa att god kvalitet upprätthålls.

MAS ansvarar för att

- MAS har ett övergripande ansvar för kvalitet och säkerhet inom hälso- och sjukvård i kommunens verksamheter, vilket inkluderar att god hygien upprätthålls.

Verksamheterna ansvarar för att

- följa gällande föreskrifter, nämndens riktlinje och basala hygienrutiner för kommunal verksamhet
- vid behov upprätta lokala instruktioner för att hantera basal hygien
- vid behov genomföra riskanalys inför bedömning av risk för överföring av smittämnen
- bedöma behovet av inköp av arbetskläder och skyddskläder och volymer av dessa
- rutin för tvätt hantering finns på arbetsplatserna vilket innebär att det finns tvättmöjligheter av arbetskläder samt förvaring av rena kläder på arbetsplatsen
- hygienombud finns med tydlig uppdragsbeskrivning samt att denne får avsatt tid för att utföra sitt uppdrag
- varje verksamhetsområde har rutin för att mäta följsamhet till basala hygienrutiner tex genom egenkontroller
- obligatoriskt att årligen genomföra webutbildning i basal hygienrutiner (Socialstyrelsens utbildningsportal).

Egenkontroller sker i form av att det görs kontroll av följsamheten till de basala hygienrutinerna och klädrutinerna minst fyra gånger/år. Det ska även ske observation av följsamheten till de basala hygienrutinerna och klädrutinerna minst fyra gånger/år. Dessa kontroller ska sammanställas och rapporteras till MAS.

Verksamheter/insatser som omfattas av föreskriften och riktlinjen

Basala hygienrutiner ska gälla överallt där vård och omsorg bedrivs. De ska tillämpas i alla vårdsituationer och av all personal oavsett om det finns en känd smitta eller ej.

Observera att föreskriften och riktlinjen gäller både de som är yrkesverksamma och för de som är under utbildning.

Föreskriften och riktlinjen ska följas i verksamheter/insatser där

- kropps nära, fysisk kontakt med brukare/patient förekommer
- risk för att komma i kontakt med brukares/patients kroppsvätskor finns
- personal kommer i kontakt med brukarens/patientens orena kläder, sängkläder och tvätt

På enheter/ vid insatser enligt ovan gäller följande hygienkrav

Arbetskläder ska

- tillhandahållas av arbetsgivaren
- endast bäras i arbetet. Om arbetet bedrivs på flera platser, får de dock även bäras vid färd mellan dessa
- ha ärmar som är så korta att de slutar ovanför armbågen
- användas i arbetet i verksamheter/insatser enligt ovan
- bytas dagligen, Om de blir förorenade eller om det annars finns behov av det, ska de bytas så snart som möjligt
- återlämnas till arbetsplatsen efter avslutad anställning
- tvättas i minst 60 grader och torkas i torkskåp eller torktumlas på/genom arbetsplatsen. Får inte tas hem och tvättas.
- hanteras och förvaras på arbetsplatsen så att renhetsgraden behålls
- hållas åtskilda från privata kläder

Skyddskläder

- ska användas utanpå arbetskläderna om man riskerar att komma i kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material (hud, hudflagor) under ett vård- och omsorgsmoment
- är tex plastförkläde och skyddsrock men kan också vara stänkskydd d v s visir, skyddsglasögon, munskydd och skyddshandskar

Plastförkläde ska användas vid

- hjälp med personlig hygien
- omläggning av sår
- bäddning
- hantering av smutstvätt

- sugning av luftvägar
- köksarbete
- städning.

Plastförkläde ska bytas mellan varje brukar/individmöte. Skyddskläderna slängs efter användning om inget annat beslutats. Skyddskläder av tyg ska bytas dagligen samt då de blivit synligt smutsiga eller våta.

Underarmar och händer

- Ska vara fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande.
- Naglarna ska vara korta och fria från konstgjorda material såsom nagellack, lösnaglar eller motsvarande.
- Före och efter ett omvårdnadsmoment ska händerna desinfekteras med ett alkoholbaserat handdesinfektionsmedel. Händerna ska vara torra innan de desinficeras.
- Varje enhet ska ha tillgång till handdesinfektionsmedel på strategiska platser.
- Om händerna är smutsiga eller om vårdtagaren har kräkts eller har diarré ska händerna alltid tvättas med flytande tvål och vatten innan desinfektion.

Skyddshandskar

- Händerna ska desinficeras med handsprit innan handskarna sätts på.
- Händerna ska vara torra då handskarna sätts på.
- Handskarna ska vara för engångsbruk och bytas mellan varje vård- och omsorgsmoment.

Exempel på arbetsmoment när handskar ska användas

- direktkontakt med blod och blodtillblandade kroppsvätskor
- direktkontakt med urin, avföring och kräkning
- omläggning av sår
- hjälp med nedre toalett
- blodprovstagning
- injektioner
- direktkontakt med läkemedel
- direktkontakt med desinfektionsmedel

Avtal om vårdhygien

- Region Sörmland och kommunerna i länet finansierar tillsammans 1,5 tjänst hygiensköterska. Uppdraget regleras genom ett avtal och innefattar
- expertfunktion att tillfråga vid behov

- utbildning inom hygienområdet på olika nivåer – kommun, länsdel respektive länsnivå
- handledning inom området vårdhygien
- utredning vid smittutbrott
- stöd i det förebyggande arbetet bl.a. hygienronder
- stöd i planering av ny/ombyggnad
- kvalitetsuppföljning, infektionsregistrering och sammanställning av resultat
- riskbedömningar
- utvecklingsarbete inom hygienområdet
- identifiera riskområden
- föreslå mål och mått för systematiskt förbättringsarbete både lokalt och på länsnivå
- upprättande av förslag till verksamhetsplan och verksamhetsberättelse

Kontaktuppgifter till hygiensköterska

Telefon 0155 22 22 90